

On project

Αλέξανδρος Μούζας

Όταν έλθει εκείνη η τρομακτική στιγμή που πρέπει να παρουσιάσεις στους άλλους το δημιούργημά σου, αισθάνεσαι σα να ξεριζώνουν από τα σωθικά ένα έμβρυο, αγκιστρωμένο στη σάρκα για πολύ καιρό, και το οποίο ήσουν αναγκασμένος να κουβαλάς μέρα νύχτα στο μυαλό. Καθώς, σε αυτές τις περιπτώσεις, δεν υφίσταται προγεννητικός έλεγχος (προγαμιαίο συμβόλαιο με την τέχνη, στην περίπτωσή μας) το αποτέλεσμα δεν είναι πάντοτε αναμενόμενο.

Τα εξαμβλώματα της συνήθους καθημερινότητας, που στοιβάζονται αδιαλείπτως στον κάλαθο των αχρήστων σε μιά σειρά αγωνιώδους προτεραιότητας, αποτελούν, στην καλύτερη των περιπτώσεων, μιας χρήσεως δημιουργήματα, με μοναδικό λόγο ύπαρξης τον επόμενο αύξοντα αριθμό εργογραφίας βιογραφικού φερέλπιδος καλλιτέχνου.

Παρ'όλα αυτά, δεν πρέπει να λησμονούμε τον καλλιτέχνη, αυτοπροσώπως, που δικαίως ή αδικώς ζει για ένα σεβαστό διάστημα στον αστερισμό του δημιουργήματός του, αδυνατώντας να αδιαφορήσει στη λάμψη ενός ελπιδοφόρου επαγγελματικού αύριου. Η γέννα παραμένει γέννα, άσχετα με το ενδεχόμενο τερατογένεσης. Και ο τοκετός εξακολουθεί να παρέχει ωδίνες ικανές να ποδοπατήσουν και να ισοπεδώσουν οτιδήποτε ενσαρκώνει το εσωτερικό γίγνεσθαι του καλλιτέχνη.

Πολύπαθη η δημιουργία, άπτεται μάλλον της διαδικασίας παρά του αποτελέσματος. Η διαδικασία, βεβαίως, ουδόλως απασχολεί τους καλοπροαίρετους συνανθρώπους μας. Η δυστοκία να παράσχουμε κάτι το ενδιαφέρον οπτικώς, ακουστικώς ή με άλλον παραδεδειγμένο τρόπο, απομακρύνει δυστυχώς τις προτιμήσεις της πλειοψηφίας των συνανθρώπων μας, που υπό μία έννοια, αποτελούν τον επιστήθιο χορηγό μας.

Ποιόν αλήθεια ενδιαφέρει αν επιλέξουμε να πάμε Κηφισιά-Αθήνα πεζή, ενώ γνωρίζουμε τόσους ενδιαφέροντες και αποτελεσματικούς τρόπους να το πράξουμε άκοπα. Δεδομένου ότι το αποτέλεσμα παραμένει το αυτό, η μυϊκή κούραση και η υπερπροσπάθεια δεν προσδίδουν στο καμία υπεραξία εγχείρημα μας, παρά μόνο δυσανάλογο κόστος. Η διαδικασία συνεπώς αφορά μόνο εμάς και κανέναν άλλον ενώ την ύπαρξή της επικαλούμαστε ως εξωσχολικό άλλοθι πολλάκις στο «δύο λόγια για το έργο», μήπως προσφέρουμε κάτι γαργαλιστικό στα αυτιά των υπερσκεπτομένων ακροατών. Στερείται όμως ουσίας καθώς η δημιουργία είναι έτσι κι αλλιώς μια διαδικασία και όχι μια στιγμιαία φωτογραφική σύλληψη.

Ξεχάσαμε όμως τον άμοιρο τον καλλιτέχνη στη φάση της λοχείας. Ο πόνος ή το κενό που ακολουθεί τη γέννα είναι ανεξάρτητο του αποτελέσματος.

Ιδίως το κενό. Δυσαναπλήρωτο αν και πρόσκαιρο.

Το κενό: ένα άδειασμα στην σπονδυλική στήλη σαν ένα τρομακτικό Αλιεν να έχει μόλις ρουφήξει με καλαμάκι στάλα-στάλα το μεδούλι σου και εξακολουθεί να στέκεται στη γωνιά ξερογλείφοντας με την ιδέα να σε καταπιεί ολόκληρο.

Κενό στο μυαλό, που έχει κακομάθει να εργάζεται για πολύ καιρό στο ίδιο αντικείμενο, κενό στη μνήμη, που είχε καιρό να ανασκαλευτεί μη διαθέτοντας ελεύθερο χρόνο, κενό στην ώρα, κενό στα δάκτυλα, απλά κενό στο χώρο.

Είναι οι στιγμές που έχουμε χάσει τον εαυτό μας, ή τον έχουμε ξεχάσει να τρέχει ασθμαίνοντα κατά την προσπάθειά του να μας προλάβει στην ιλιγγιώδη μας κάθοδο. Σαν να έχουμε χάσει τη σκιά μας, που μας ακολουθεί κατά πόδας (κυριολεκτικώς). Είναι οι στιγμές που αρχίζουμε να ξαναδιαβάζουμε παλιά βιβλία, που όταν τα πρωτοκοιτάξαμε βρήκαμε κομμάτια μας να πετάγονται μέσα από τις λέξεις και να μας εκπλήσουν.

Τότε είναι η στιγμή που αρχίζουμε να βλέπουμε παλιές φωτογραφίες, να βγαίνουμε έξω να συναντήσουμε πρόσωπα οικεία, πράγματα να επανασυγκολήσουν τους δεσμούς με το ξεχασμένο περιβάλλον. Θυμίζει εκείνο το αερόστατο που είναι παρκαρισμένο σε ύψος λίγων μέτρων από τη γή, δεμένο με γερό σκοινί για κάθε ενδεχόμενο. Είναι σαν να ξεφουσκώνει το μπαλόνι και να προσγειώνεται μαλακά-μαλακά στο έδαφος. Γιατί μόνο από το έδαφος θα έχεις την ευκαιρία να πετάξεις πάλι. (Το «φουσκωμένα μυαλά» δεν είναι καθόλου τυχαία έκφραση). Γεμίζουμε πάλι τους συσσωρευτές, ανανεώνουμε τις πηγές ενέργειάς μας, λαδώνουμε τις μηχανές, κλπ, κλπ. Και άλλες όμορφες παρομοιώσεις.

Λίγο πολύ ακούγετε, ότι, όταν δημιουργούμε, μάλλον απέχουμε από το να έχουμε πλήρη επίγνωση της κατάστασης μας. Ίσως λίγοι πεπειραμένοι να μπορούν. Αλλά ρίσκο και επίγνωση πως συνταιριάζουν?

Η κάθε στιγμή, παρούσα και πρόσκαιρη, είναι φορτισμένη και συγχρονισμένη με εκατοντάδες ιδέες, μόδες, «πρέπει», αντιλήψεις, διαθέσεις, βίτσια. Ο καλλιτέχνης, βουτηγμένος μέχρι το λαιμό στο σκατό της εποχής του, δύσκολα μπορεί να ξεχωρίσει ανάμεσα στα άλλα καλά παιδιά που έχουν ξαμοληθεί να βρουν την τύχη τους. Μόνο ο χρόνος έχει την ικανότητα να τα ταξιδεύει όλα στο διηνεκές, να απομακρύνει κάθε περίσσιο σώμα και να τα φέρνει στις μέρες μας λευκό και άσπιλο, σαν αλημιστικό χωνευτήρι που απομακρύνει την μαύρη ύλη από το καθαρό χρυσάφι.

Και τι κάνει ο δημιουργός για αυτό? Απολύτως τίποτα.

Απλώς ακολουθεί τις οδηγίες του γυναικολόγου του για καλό φαγητό, όχι περιττά κιλά, προσεγμένες επαφές και επιλεκτικές τοποθετήσεις.